

«Όταν αφανίζεται το πρόσωπο, αφανίζεται η οικογένεια, η κοινωνία και μαζί της κάθε ηθική αρχή ή αξία» (Γεώργιος Ι. Μαντζαρίδης, Ομότιμος Καθηγητής Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=177394>]

Ο Διαφωτισμός, που επηρέασε όλα τα επίπεδα της ανθρώπινης ζωής, προκάλεσε και στον τρόπο θεωρήσεως της κρατικής εξουσίας βασικές αλλαγές, οι οποίες ενεργοποιήθηκαν κυρίως με την Γαλλική Επανάσταση. Έτσι καταργήθηκε η ελέω Θεού εξουσία, επικράτησε ο φιλελευθερισμός, προωθήθηκε ο αυτοπεριορισμός του κράτους και θεμελιώθηκε η έννοια του κράτους δικαίου, όπου κυριαρχεί ο νόμος και όχι το πρόσωπο που ασκεί την εξουσία. Βάσεις των νέων αυτών αντιλήψεων υπήρξαν οι χριστιανικές αρχές της ελευθερίας, της ισότητας και της αδελφοσύνης με εκκοσμικευμένο πλέον χαρακτήρα, που είχε και σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις.

Την αναθεώρηση της κρατικής εξουσίας ώθησε στις έσχατες συνέπειές της η κομμουνιστική θεωρία, που είδε το κράτος ως εξουσιαστικό όργανο της κυρίαρχης τάξεως και θέλησε να δημιουργήσει την παγκόσμια αταξική κοινωνία, που δεν είναι τελικά τίποτε άλλο, παρά ένας εκκοσμικευμένος παράδεισος. Κι ενώ η απόλυτη αυτή αναζήτηση του κομμουνισμού οδήγησε στην δικτατορική εξουσία που τελικά κατέρρευσε, η επιδίωξη του φιλελευθερισμού, που είχε μεγαλύτερη ιστορική αντοχή, μετεξελίχθηκε στον σύγχρονο νεοφιλελευθερισμό. Ο νεοφιλελευθερισμός, όπως άλλωστε και ο κομμουνισμός, δεν αποτελεί απλώς κάποια νέα οικονομική θεωρία, αλλά νέα ιδεολογία. Αυτή με την σειρά της

οδήγησε σε έναν αδιόρατο απρόσωπο ολοκληρωτισμό, που διαδόθηκε με την παγκοσμιοποίηση και αποκάλυψε εξελικτικά τον απάνθρωπο χαρακτήρα της.

Ο νεοφιλελευθερισμός, παρά την δελεαστική σύνδεσή του με το όνομα της ελευθερίας, διαπνέεται από πνεύμα ανελευθερίας και πλήρους απαξιώσεως του προσώπου. Η ελευθερία που διατείνεται ότι προασπίζεται περιορίζεται στην ελευθερία της διακινήσεως του χρήματος και της λειτουργίας των αγορών. Χαρακτηριστικό γνώρισμα του νεοφιλελευθερισμού είναι πρωτίστως η κυριαρχία του χρηματοπιστωτικού κεφαλαίου σε βάρος της παραγωγικής οικονομίας, των κρατικών κυβερνήσεων, αλλά και των διεθνών ενοτήτων που υπερκαλύπτουν τα εθνικά κράτη, όπως είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση[26].

Η σύγχρονη παγκοσμιοποίηση διαμορφώθηκε με την συμβολή δύο διαμετρικώς αντίθετων πολιτικών συστημάτων· του Κομμουνισμού και του Καπιταλισμού. Τα δύο αυτά συστήματα συμφωνούσαν σε κάτι· στον αφανισμό του ανθρώπου ως προσώπου. Γι' αυτό, παρά τις διαμετρικά αντίθετες αφετηρίες τους, κατέληξαν στο ίδιο αποτέλεσμα· στην παγκοσμιοποίηση. Ήταν βεβαία αδύνατο να προσεγγίσει και πολύ περισσότερο να καταλήξει οποιοδήποτε από τα συστήματα αυτά στην παγκοσμιότητα· στην πραγματική δηλαδή ενοποίηση και συναδέλφωση των ανθρώπων.

Τελικά η παγκοσμιοποίηση της εποχής μας όχι μόνο δεν συνέβαλε στην ανοικοδόμηση μιάς πανανθρώπινης κοινωνίας, αλλά και συνετέλεσε στον ευρύτερο κατακερματισμό και την βαθύτερη αλλοτρίωσή της, γιατί προσέβαλε τον πυρήνα της, το ανθρώπινο πρόσωπο. Όταν αφανίζεται το πρόσωπο, αφανίζεται η οικογένεια, αφανίζεται η κοινωνία και μαζί της κάθε ηθική και κοινωνική αρχή ή αξία. Όλα γίνονται απρόσωπα, αυτόνομα και ανεύθυνα. Για καταστάσεις ή πράγματα που όλοι είναι συνυπεύθυνοι, κανείς δεν αναλαμβάνει ευθύνη. Και για όσα γίνονται μέσα στο σύστημα κανείς δεν μετανοεί. Η ηθική αποσπάται από το πρόσωπο και ανάγεται στις πρακτικές του συστήματος. Ακόμα περισσότερο, χρησιμοποιείται ως μέσο και όργανο του συστήματος.

Με την προώθηση της παγκοσμιοποίησεως και την εκχώρηση εθνικών δικαιωμάτων και αρμοδιοτήτων σε διεθνείς ενότητες αμβλύνονται εθνικές διαφορές, αλλά και προκαλούνται γενικότερες τριβές και αντιθέσεις. Παραμερίζονται τοπικές συνήθειες, αλλά και εισάγονται νέες άσχετες ή και αντίθετες προς τις τοπικές παραδόσεις. Το φαινόμενο αυτό δημιουργεί διπλή πρόκληση στην Εκκλησία. Την προκαλεί να μεριμνήσει από την μία μεριά για την ενότητα των ανθρώπων, και από την άλλη για την διάσωση της προσωπικής ιδιαιτερότητας και την διατήρηση της ταυτότητάς τους μέσα σε έναν κόσμο

αστάθειας και αβεβαιότητας.

[26] Βλ. Π. Νικολόπουλου, «Νεοφιλελευθερισμός και πνευματική ελευθερία», Σύναξη 131(2014), σ. 34.